

vse moči v to, da pridemo čimprej v vseh večjih kraških vaseh do ljudskih knjižnic. Denarna sredstva za to se bodo morala preskrbeti seveda z združenimi močmi. Pevska in bralna društva, občinski zastopi, naš odsek za izvenš. delovanje, hranilnice in posojilnice si bodo morali podati roke k složnemu delu na tem polju. Odsek ho moral stopiti v zvezo z dijaškimi ferialnimi društvi, ki se v zadnjem času ponekod jako mnogo prizadevajo za ustanavljanje ljudskih knjižnic. Ta bi, kolikor je meni znano, jako rada stopala z nami roko v roki po poti za prosvetnim delom med našim ljudstvom.

Če bodo vsi učiteljski socialni odseki točno vršili svojo nalogo ter se, dobro organizirani, zvezali v skupni „Socialni zvezi“, bo omogočeno tudi honoriranje in izdajanje poljudnih poučnih razprav, ki jih naše ljudstvo tako krvavo potrebuje.

Strokovnjake bomo imeli tako v evidenci in zaradi tega ne bo težko obrniti se na pravega za sestavo nove poučne brošure.

(Dalje.)

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca januarja: K 22.563.43.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Vse one tovarise, ki se niso poravnali letnine za 1909 in starega dolga, prosim, da to čim prej store. Predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v nedeljo, dne 7. sušca 1909, ob 10. uri dopoldne v slovenski šoli na Laškem po sledečem dnevnem redu:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
  2. Dopisi in društvene zadeve.
  3. Predavanje tovarišice H. Rieger, oziroma tov. B. Jurka.
  4. Poročilo zastopnika učiteljstva v okrajnem šol. svetu.
  5. Slučajnosti.
- Tovariši, tovarišice, pridite vsi! Na veselo snidenje! **O d b o r.**

Konjiško učiteljsko društvo bo zborovalo v nedeljo, dne 7. sušca t. l. ob pol 11. uri dop. v slov. šoli v Konjicah. (Torej ne v četrtek.)

Najvažnejša točka vzporeda bo govor tov. A. Peska „Naš cilj“.

Pridite zavedne tovarišice in zavedni tovarisi vsi!

Nujno in vljudno vas vabi

Rado Jurko, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje letos drugič v nedeljo, dne 7. marca t. l. ob 11. uri dop. v Brežicah.

- Dnevni red:
1. Zapisnik zadnjega običnega zborovanja.
  2. Dopisi, poročilo predsedništva in društvene zadeve.
  3. Iz šolske prakse.
  4. Predavanje.
  5. Želje in nasveti.

K mnogobrojni udeležbi vabi vljudno

O d b o r.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 4. marca 1909, ob 10. uri predpoldnem v Slovenski Bistrici z naslednjim dnevnim redom:

1. V. Parma: Čolnčku. Poje društveni pevski zbor.
2. Dopisi.
3. Predavanje g. dr. Murmayrja, zdravnika v Slovenski Bistrici.
4. Pogovor o važnem dopisu „Učiteljskega društva za laški okraj“.
5. Kako so se obnesli prvi roditeljski sestanki v našem okraju.
6. Volitev zapisnikarja.
7. Slučajnosti.
8. Hv. Volarič: Slovan, na dan! Poje društveni pevski zbor.

Po obedu bo pevska vaja, zato naj pevke in pevci prinesejo vse društvene note s seboj.

K udeležbi vabi **O d b o r.**

Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj je zborovalo dne 11. t. m. v Ljutomeru. Letos že vdrugič sklicani občini zbor se zopet ni mogel vršiti, ker se je zborovanja udeležilo le 19 članov.

Sramota za naš okraj, zakaj menda ni na celem Spodnjem Štajerskem učiteljskega društva, kjer bi vladale tako žalostne razmere kakor pri nas.

Najodločnejše je obsojati tovarise in tovarisice, iz zgornjeradgonskega okraja, ki se razen dveh častnih izjem (tov. Petovar in Lah) sploh ne udeležujejo naših zborovanj. Učiteljstva od Sv. Jurja in Negove nismo videli že celo leto. Žalostno, da se ne zavedajo dolžnosti, ki jih vežejo napram svojememu stanu. Zaslužijo da bi prišli z njihovimi imeni na dan. Pa tudi tovarisice od Sv. Križa in Sv. Duha ne vidimo nikoli v naši sredini. Zlasti pa se opaža, da se tovariši-nadučitelji izogibljajo naših zborovanj, od katerih bi smeli pričakovati, da bi zlasti mlajše učiteljstvo navduševali za našo stanovsko organizacijo.

Sicer pa je zaman pisati o naših razmerah, koliko pa jih je od teh brezbriznežev, ki sploh čitajo „Učit. Tov.“ — Škandal!

Predsednik otvori zborovanje in se v svojem govoru spominja onih malomarnežev, ki s svojo odsotnostjo ovirajo vsako društveno delovanje ter naznani, da noče več predavati društvu, ki samo še životari. Želi bodočemu predsedniku več sreče. Navzoči vzamejo predsednikov odstop z obžalovanjem na znanje, saj je tov. Tomažič eden izmed najdelavnejših v našem društvu.

Ravnatelj Robič poroča o delovanju okr. šolskega sveta v lanski dobi. Predsednik se zahvali za točno poročilo kakor tudi za zastopstvo v prid učiteljstva.

Zanimiv je bil tudi referat, ki ga nam je podal tov. Cvetko: „Kako usposobljati otroke, da prosto in v zvezi govore“. Zbudil je največjo pozornost vseh navzočih.

Tov. Tomažič je mnenja, da je treba nekaj ukreniti zaradi običnega zborovanja. Predlaga, naj se vsi tisti, ki se nečijejo ali ne morejo udeležiti naših sestankov, vsaj dvakrat na leto vpišejo kot podporni člani.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, dne 4. marca 1909, v Ptuj v okoliški šoli. Začetek točno ob 10. uri dopoldne.

Vzpored:

1. Dopisi in društvene zadeve.
2. „Šolska mladina pred izstopom in po izstopu iz šole.“ Predava tov. A. Hren, učitelj na Ciril-Metodovi šoli na Muti.
3. „Učiteljstvo in združništvo.“ Predava M. Štibler, potovalni učitelj „Združne Zveze“ v Celju.
4. Prostovoljna predavanja.
5. Vprašalna škrinjica.
6. Slučajnosti.

Ker sta 2. in 3. točka velevažni, pričakujemo polnoštevilne udeležbe, posebno še, ker je okrajni šolski svet ptujski na prošnjo društvenega odbora dovolil, da smejo dati šolska vodstva, oziroma krajni šol. sveti dotičnim učiteljem in učiteljicam, oziroma nadučiteljem, ki imajo 4. marca t. l. pouk, dopust za ta dan, da se lahko udeležijo tega velevažnega zborovanja. — Upamo torej, da se udeležijo vsi polnoštevilno tega zborovanja.

Po zborovanju je skupni obed v gostilnici Zupančič. Kuvert 1 K.

Opomnim še, da se zborovanje začne točno ob 10. ali najpozneje en črt na 11. uro, ker je vzpored obširen. Blagovolite priti torej pravočasno.

K obilni udeležbi vljudno vabi

O d b o r.

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj zboruje dne 4. marca t. l. ob 10. uri predpoldne v Ajdovščini.

Dnevni red:

1. Ogleđovanje valjčnega mlina in predilnice.
2. Metode prirodopisnega pouka s posebnim ozirom na biološko predava c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Fr. Finšger.
3. Raznoterosti.

K obilni udeležbi vabi **O d b o r.**

NB. Odhod vlaka iz Gorice ob 8.15.

Odbor učiteljskega društva tolimskega je sklenil, da postane tolimsko učiteljsko društvo ustanovnik za učiteljski konvikt. V ta namen krožijo sedaj med učiteljstvom 4 okrožnice za nabiranje donoskov k ustanovnici.

Dosedaj so vplačali po čeku naslednji: Trebše Andrej na Srpenici 3 K, Uršič in Pleško na Žagi 6 K, Miklavčič Albin v Smašteh 2 K, učiteljstvo kobariške štirirazrednice 8 K, Skrt Pepina v Volčah 1 K, Perin Ana v Plužah 3 K, učiteljstvo bovške petrazrednice 15 K, Miklavčič Franc na Livku 2 K, Gruntar Aaton na Vrsnem 2 K, Komavli Stefanija na Trnovem 2 K, Učit. društvo po Kutinu 8 K, Pakovšček Josip pri Sv. Luciji 3 K, Gerželj Ana pri Sv. Luciji 2 K. Hvala! Le vro naprej — drugim v lep zgled!

O d b o r.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri vabi k izrednemu običnemu zboru, ki se vrši 11. marca t. l. ob 10. uri zjutraj v Borštu s sledečim dnevnim redom:

1. Pretres načrta disciplinarnega zakona.
2. Katere druge zakone bi bilo potreba še pretresti?
3. Kako naj bi se oživili roditeljski shodi v Istri?
4. Slučajnosti.

Tovarišice in tovariši, odbor vas vabi, da se prigrisate pri njem oni, ki bi želeli predavati o zgoraj navedenem ali o katerem drugem predmetu najkasneje do 7. marca t. l., da ne bomo na običnem zboru tratili dragocnega časa.

Odbor je izbral kraj Boršt, četudi ve, da bi tovarišice in tovariši, službujoči v okolici Kopra bili bolj zadovoljni, ako bi se obdržal občini zbor kje v okolici koprski. Odbor je upošteval dejstvo, da imajo člani iz koprške okolice do Boršta ugodno železniško zvezo, medtem ko če bi bilo zborovanje v koprski okolici, bi se ne mogli povrniti še isti dan člani iz podgrajskega okraja.

Tovarišice in tovariši, dana vam je prilika, da pokažete svojo stanovsko zavednost s tem, da se spomnite svojih dolžnosti do društva. Zgledujemo se po delavcih! Oni imajo svoja društva in večkrat obdržujejo svoje shode, a vsakokrat jih je navzočih na stotine. Čudno in sramotno je za učiteljski stan, ako se udeležijo zborovanja le malo število članov, kakor se to dogaja zadnji čas.

Naročajte in širite naš list!

Srednješolski vestnik.

** Proforski zbori vseh slovenskih gimnazij na Kranjskem so sklenili, da imajo vbodoče biti šolska izpričevala in letna poročila slovenska, da se uvede na vseh slovenskih gimnazijah slovensko uradovanje in da se ima tudi na konferencah učiteljskih zborov razpravljati izključno v slovenskem jeziku.

** Zopet novomeška gimnazija. Pišejo nam: O tem perečem vprašanju se je že mnogo govorilo in pisalo, toda še zmerom ne dovolj. Znano je, da se vsaj v Avstriji stori definitiven ukrep šole, ko se je že zgodila nesreča. Kako je naše gimnazijsko poslopje v higieni ozirom, to je že na zadnjem shodu povedal naš vrli dr. Schegula. Velebredek jubilej bi se že lahko raznovrstil, odkar se je lesen tlak v posameznih razredih napravil, da bi se bil kdaj popravljen tako, da bi zadostoval vsem higieničnim predpisom, po katerih se na nemških gimnazijah gotovo najstrožje ravna, tega ne pomnijo najstarejši ljudje. Naša gimnazija je torej vzgojevališče raznovrstnih mikrob, ki našim dijakom gotovo ne prizanašajo. Tukaj dobi dijak kal bolezn, ki ga več ne zapusti, in gotovo v več slučajih tudi ugonobi potem, ko je zavod že davno zapustil. Danes poročamo o slučaju, ki kaže na najeklatantnejši način, kako malo skrbi učna uprava za potrebe — seveda, malomestnega gimnazija, ki se ga „umetno goji“, o slučaju, ki naravnost kriči v nebo. Tretješolec L. se je v svojem razredu izpodtaknil ob žebelj, ki je segal iz tal, je padel na koleno in se pri tem ob drugem takem ž-blju tam tako poškođoval, da je zaradi tega moral v bolnico, bil operiran, zamudil blizo 250 učenih ur in morebiti ne bo nikdar več normalno hodil. Naj se učna uprava izgovarja kakor hoče, ta slučaj je prabit in gotovo ni zadnji. Svetujem torej, da se našega gimnazijskega vprašanja ne pusti v nemar, da se vedno drega, trka, priganja, da voz ne bo obtičal v blatu, v katerega je že zagazil in da se za nas najaktualnejše vprašanje vendar že enkrat reši na spodoben način, da se ne bo svet škandalizoval.

** 300.000 kron je baje določila vlada za novomeško gimnazijo. Tako vsaj poročajo z Dunaja.

** Prof. A. Bezenšek, ustanovnik slovenske stenografije, v Plovdivu na Bolgarskem je šel v pokoj in se naselil stalno v Celju. Bezenšek je prvi priredil tudi bolgarsko stenografijo.

** Ravnateljsko mesto na realki v Gorici. Poslanec Štrekelj je pri naučnem ministru posredoval glede imenovanja novega ravnatelja na višji realki v Gorici. Zahteval je, da mora biti ravnatelj večš slovenskega in italijanskega jezika. Ker je ravnatelj goriške gimnazije Italijan, mora biti ravnatelj realki Slovenec. Izročil je ministru tudi spomenico, v kateri je statistično dokazano, da mora biti imenovan Slovenec.

** Na ljubljanski realki je razpisano učiteljsko mesto za slovenščino in nemščino.

** Umrl je v Spodnji Idriji namestni učitelj na državni gimnaziji v Brnu Ivan Balant. Prej je služboval v Plznu. Prezgodaj umrl pokojnik je bil star šele 30 let in je bil marljiv dijak in med prvimi Slovenci, ki so študirali v Pragi. Dasi hudo bolan, se je skoraj do zadnjega trenutka bavil s študijami in prav, ko jih je imel izvršiti, ga je doletela

kruta smrt. Podlegel je bolezn slovenskega ubogega dijaka — sušici.

** Stolica za slovansko filologijo na Dunaju. Nemci se grozno repenčijo in prete „daš sie noch ein Wörtchen sprechen werden“, ker bo, kar je popolnoma umestno, zasedel st lico za slovansko filologijo na Dunaju Slovan. Hoteli so imeti Nemca dr. Bernekerja, ki se mu je pa zdelo neumno predolgo čakati in je prezel mesto v Bratislavi. No, Nemec naj bi bil na stolici za slovansko filologijo! Res, slepi so v svoji prepotenci!

** Na ljubljanski realki je bil konec I. tečaja prava katastrofa. V nekaterih razredih je izdelalo samo po 8 dijakov, vsi drugi so padli. Zadnji čas je, da se na tem zavodu napravi red!

** Križ — Krišch. Profesor na realki v Knittelfeldu, slovenski križ, je prosil namestništvo, da se sme pisati po nemško Kri-ch. Namestništvo mu je to dovolilo, in sedaj je domovina rešena!

** Realka v Ljubljani — nemška posest. Pred kratkim je dijak-privatist delal maturo na realki in maturitetni komisiji je predsedoval nemški deželni šolski nadzornik Belar. Ker je ta gospod nastavljen kot nadzornik le za nemške šole, smatra vlada realko za nemško, čeprav je večina učencev slovenske narodnosti.

** Osebnosti. Dr. Pavel Kozina v Ljubljani in Fran Pengov v Št. Vidu sta dobila naslov profesorja, istotako Josip Mazi in Anton Koželj na ljubljanski realki.

Književnost in umetnost.

Domače ognjišče. Leto III., št. 1. Vsebina: 1. Dr. Janko Bezjak: O domači kazni. — 2. Domači zdravnik. Dr. Démetér Bleiweis-Trsteniški: Hiperplazija žrelne bezgavke. — 3. Slike iz vzgoje. M. Oker-Blom.-Burgsteiner: Pri stricu zdravniku na deželi. — 4. Listek. Dr. P. Grošelj: Potres v Italiji. — 5. Dopisi. — 6. Drobtine. — S to številko je stopilo „Domače ognjišče“ v svoj tretji letnik. S tem je že dokazana potreba tega lista, ki potem lepe, zbrane in bogate vsebine izvršuje svojo plemenito nalogo, ne meneč se za neopravičene in sirove napade nasprotnikov ljudske prosvete. Dolžnost učiteljstva je, da čim najbolj razširi ta list, ki sklepa najtrdnješ vez med šolo in domom ter pospešuje pravo vzgojo in daje navodila staršem in vzgojevalcem slovenske mladine, kako naj dvigajo nje duševno in telesno blaginjo.

Zvonček objavlja v 2. letošnji številki tole izbrano in zanimivo vsebino: 1. Snežinke. Borisov. Pesem. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. Psek. Povest. — 3. Mladi godec. E. Gangl. Pesem s podobo. — 4. Kdor ne uboga... Ivan Bezeljak. Pesem. — 5. Jankove zgrade in nezgrade. Borisov. Povest. — 6. Sinko — nikar! Fran Silvester. Pesem. — 7. Luna. Fran Žgur. Pesem. — 8. Zvonček. Fr. Kodelnik. Igrokaz. — 9. Za pustni čas. Podoba. — 10. Prvič na konju. Kompoljski. Povest. — 11. Želja. Fr. Kodelnik. Pesem. — 12. Prošnja. Fr. Kodelnik. Pesem. — 13. Bolnica E. Gangl. Pesem s podobo. — 14. Nekaj o potresu. — c. Poučni spis. — 15. Kdo je močnejši? Podoba. — 16. Pust. Osojski. Pesem. — 17. Bog in sv. Peter. M. Pintarjev. Legenda. — 18. Pouk in zabava. Senčna podoba. — Kaj je bilijon? — Čarobni kvadrat I R — Kako ohranimo meso sveže. — Velikanska koruza. — Najdebelejšje drevo na svetu. — Izredno debel krompir. — Človeška velikost se menjava. — Mož 50 let. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Širite „Zvonček“.

„Odmevi naših gajev“. Priredil Marko Bajuk, I. zvezek. Znani odlični harmonizator slovenskih narodnih pesmi Marko Bajuk, ki je znan po svojih delih, katere sta založila „Glasbena Matica“ in L. Schwentner, je izdal novo zbirko narodnih pesmi z geslom „Lepše kot je nša pesem, še nikoder slišal nisem“. Te „Odmeve naših gajev“ je založilo slovensko glasbeno društvo „Ljubljana“. — Prvi, ravnokar izišli zvezek obsega 10 biserov slovenske narodne pesmi: „Njega ni“ (moški zbor), „Je pa davi slanica pala“ (moški zbor), „Mezlica“ (mešan zbor), „Čez tri gore“ (mešan zbor), „Odpiraj dekle kamrico“ (mešan zbor), „Moj očka majo konča dva“ (mešan zbor), „Nocoj pa, oh nocoj“ (mešan zbor), „V nedeljo jutro vstala bom“ (ženski zbor), „Rožmarin“ (ženski zbor), „Travniki so že zeleni“ (ženski zbor). Cena zvezku 70 vinarjev. Pevski zbori naj hitro posežejo po prvem zvezku, da kmalu izide drugi zvezek!

„Človeka nikar!“ V Vidmu prirede lepo belestritično obsežno izdajo, katere izkupiček pojde v korist po potresu poškođovanim Kalabrežem in Sicilijancem. Imenovala se bo „L'Arte“. Obsega tudi Trinkotov gladki laški prevod znane Gregorčičeve pesnitve „Človeka nikar!“

Lavtarjeve računice se ravnokar razpošiljajo šol. vodstvom na ogled in naročitev.

Podpisani jih je za I. in II. razred svoje štiri-razrednice 150 komadov že sprejel in takoj otrokom razdelil.*) ki jim izoborno služijo s svojo pravo metodo. Po tej metodi se ni truditi ne otroku ne učitelju, ampak računstvo se razvija nehoti gladko samo po otroku, brez prestanka, kar druge metode ne vsebujejo in ravno že zaraditega so jako priporočljive. Tovariši, sezite po njih! Sebi prihranite marsikatero besedo „priganjanja“.

Računice izidejo v 3 delih; sedaj je dotiskana I. stopnja v rač. prostoru od 1 do 100 že v II. natisku. Cena sešitku je 60 vin., za 114 strani ta znesek ni previsok, posebno pa ker je dobro vezan z močnim papirjem in lepim tiskom.

Fran S. Kranje,
nadučitelj.

„Narodne pesmi“ za šolsko mladino so pošle. Na to opozarjamo tovariše in jih prosimo, da malo potrpe. Te pesmi izidejo prav kmalu v pomnoženi izdaji v dveh zvezkih. Posarbalo se bo, da jih bo e. kr. ministristvo za uk in bogočastje tudi aprobiralo.

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

Kulturno delo.

„Prosveta“ je h koncu lanskega in v začetku letošnjega leta razposlala prošnje za podporo na različne posojilnice, občinske zastope in rodoljube po celi Kranjski. Nekaj izmed teh se je že odzvalo naši prošnji, velika večina pa še ne. Prosim vse one, ki so dobili naše prošnje, naj se, četudi z malim darom spomnijo „Prosvete“. Odbor ima že celo vrsto krajev po Koroškem in Kočevskem v vidiku, kjer je krvava potreba, da se ustanovi javna ljudska knjižnica, da se s tem oživi in okrepi narodna zavest ondotnega slovenskega ljudstva, da ne bo za nas za vedno izgubljeno. Ravno v sedanjih časih, ko se Nemci vedno boljbolj organizirajo proti nam Slovincem, ko „Schulverein“ in „Südmärka“ z vso silo in z vsemi možnimi sredstvi delujeta za ponemčenje naših bratov na Koroškem in Štajerskem, je treba, da je naše ljudstvo v narodno mešanih krajih izobraženo in utrjeno v narodni zavesti, pa ga ne bo mogel tuje ponemčiti. „Prosveta“ je prevzela to izobraževalno nalogo in jo že par let s sredstvi, ki so ji na razpolago, uspešno vrši. Neobhodno potrebno pa je, da se to izobraževalno delo organizira sistematično, da bo imelo pravi uspeh. Zato pa je treba večjih sredstev, kakor pa razpolaga z njimi „Prosveta“. Da se to bolj omogoči to sistematično izobraževalno delo, zlasti na Koroškem, v tem narodno najbolj izpostavljenem delu naše slovenske domovine, je razposlala „Prosveta“ prošnje za podporo, ki naj pripomore k izvršitvi tega načrta. Zato prosimo še enkrat vse one, ki so prejeli naše prošnje, a se še niso odzvali, da naj se s kakim darom spomnijo „Prosvete“ in s tem omogočijo njeno delo.

Odbor „Prosvete“.

Enajsto javno ljudsko knjižnico v Dravski dolini so ustanovili v Rušah pri Mariboru. Dr. Pivko iz Maribora je predaval o pomenu ljudskih knjižnic.

Javno ljudsko knjižnico in čitalnico je osnoval „Sokol“ v Logatecu.

Narodna požrtvovalnost naših bratov v Ameriki. Vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda“ nam piše: Vsem slovenskim društvom doma in na tujem, ki niso ravno v denarnih neprilikah, bodi za zbujevalen zgled „Slovensko podporno društvo sv. Petra št. 50 v Brooklinu“. To društvo je namreč pristopilo naši prepotrebni vseslovenski šolski družbi sv. Cirila in Metoda kot podpornik z letnim prispevkom 50 K. Ravno kar je pripisala banka Frank Sakser iz Novega Jorka že drugo letnino imenovanega društva. Obanem je dobilo vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda“ navdušeno pismo od blage podpornice v Brooklinu. V pismu pravijo zavedni brooklinski rojaki: „Naša srčna želja je, da bi dobila „Družba sv. Cirila in Metoda“ izdatne podpore iz Amerike, zlasti sedaj, ko vidimo, kako tudi nas stiskajo sovražni elementi. Dal Bog, da bi se naša darežljiva slov. srca križem sveta in Vas podpirala tako, da bi vam bilo mogoče priti do zdravne zaželenega cilja, spoditi sovražne čete z domače grude matere Slave. Želimo vam v tem letu blagoslova z nebes in mnogo uspehov!“ — K tem idealnim besedam goreče domovinske ljubezni pristavljamo samo „Amen!“ To je: Zgodil se! — Vsem rojakom doma in na tujem, posebno vsem društvom, družbam in korporacijam pa bodi brooklinsko podporno društvo zvezda vednica v čuvstvanju in delovanju za našo edino obrambno družbo. Prav nič ne dvomimo, da se bodo dobile naslednice. Sploh pa naj nam bodo naši ameriški rojaki, ki so istotako trpni za vsakdanji kruh, za vzor rodoljubne ljubezni in požrtvovalnosti. Slovenski časopisi v Ameriki, v prvi vrsti dični „Glas Naroda“, se po septembrskih dogodkih

nabrali prav lepe zneske za razne dobrodelne namene v stari domovini; posebno častno se spominjajo „Družbe sv. Cirila in Metoda“, ki ji je „Glas Naroda“ ravno kar zopet doposlal zbirko 60 K. Hvala tisočera uredništvu in vsem darovalcem! — Družbi sv. Cirila in Metoda koristi gmotno, kdor uporablja Fockovo (iz Kranja) ali Gabrščekovo (iz Gorice) milo. S tema tvornicama je sklenila družba zvezo, ki je slovenstvu toliko v korist, kolikor cenimo vrednost, da ohranimo čez 50 slovenskih otrok našemu narodu v tistih pokrajinah kjer bi izgubili mladino, ako bi je ne branila naša družba. Torej, gospodinjice pozor! — Družba sv. Cirila in Metoda je prejela za rabljene poštne znamke 80 K. Vrednost nekaterih znamk bi bila prav znatna, ako bi ne bili nabiraleci odstrigli zobčastih robov. Iz Radovljice je prejela družba večje število znamk v posameznih ovitkih lepo sortiranih in ohranjenih. S takimi znamkami se družbi resnično gmotno koristi. Na delo, prosimo!

Politiški pregled.

Slovenska združitev v državnem zboru šteje 125 poslancev, in sicer je: 20 poslancev Zveze južnih Slovanov, 17 Slovenskega kluba, 28 čeških agrarcev, 20 Mladobehov, 17 klerikalnih Čehov, 12 čeških radikalcev, 4 moravske ljudske stranke, 2 realista, 4 Starorusini. Ustanovitev te združitve je napravila velik vtisk tudi na Malorusie in Poljake. Ako se ji pridružijo še ti, bo štela 196 poslancev. In to bi bilo velike politične važnosti.

Državni zbor se zopet snide k sedenju sredi prihodnjega meseca.

Volilna reforma za štajerski deželni zbor je dobila najvišje potrjenje. Deželnozbornske volitve se bodo vršile najpozneje meseca maja.

Istrski deželni zbor ne bo sklican, ker po mnenju ministristva nasprotuje notranji politični položaj in ker se kmalu snide državni zbor.

Na Češkem se gode sedaj politične persekucije, pa se enake obljublajo tudi Slovincem.

Cerkev — madjarizuje. Madjarski škof Imbo Baude je osrečil svoje vernike, ki so v večini Slovaki, s pastirskim listim, kjer jih opozarja na odredbe naučnega ministra Apponijaja, naj posvetijo v nemadjarških šolah največjo pažnjo učenju madjarščine.

Vojna s Srbijo. Oficialno naznanjajo, da vojne s Srbijo ne bo, ker je vladna vse ukrenila, da se spor reši mirnim potom.

Češki socialni demokratje za svoj narod. V glasilu češke socialne demokracije „Právo Lidu“ označuje posl. Hudec stališče svoje stranke o načrtu jezikovnega zakona: „Socialna demokracija želi, da se parlament ohrani, ker se je zanj bojevala in krvavela. Želi to zaradi socialnih predlogov in tudi zaradi normalnega razvoja razmer v državi. Kaos in pretreslaji vodijo k reakciji. Socialna demokracija želi narodnega sporazumjenja in hoče delovati zanje povsod, kjer nje glasovi padajo na tehtnico. Ali češka socialna demokracija ne bo glasovala za vsako, najmanj pa izprijeno obliko Bienertovih predlog. Nam pa je tudi v dolžnost, da delamo in se borimo za pravico in napredek svojega naroda, za njega gospodarski, kulturni in narodni razvoj. Tudi mi smo sinovi češkega naroda in z njegovo usodo je zvezana tudi naša usoda.“

Vestnik.

„Kaj si neki mislijo pri tem nekateri slovenski profesorji?“ Narodnost, narodna zavest je najmanjša zahteva, ki jo smemo staviti na slovenskega učitelja. Da pride iz učiteljskega učitelja, ki je saj narodno zaveden, to je najskromnejša zahteva, ki jo smemo staviti na zavod, ki je namenjen vzgoji učiteljev slovenskemu narodu. Žal, da ni tako! Prepovedano, čeprav ne v večini — značilno so tu že izjeme! — je dijaštvo e. kr. učiteljskega v Ljubljani z duhom germanske ideje. Kruta je ta beseda za slovenski narod in za slovensko učiteljsko — a žal, je resnična. Je letnik na e. kr. učiteljskem v Ljubljani, ki ima v svoji sredini slovenske dijake, kateri so navdušeni zagovorniki nemških idej in obanem navdušeni zagovorniki svojega razrednika. Značilno so tu besede nekega dijaka iz tega letnika o svojem tovarišu: „Sicer je pa resnica da je . . . . . (slovenski dijak) že itak pol nemčurja! . . .“ Značilno, tem značilneje, ker je dotičnik v svoji zaslepljenosti še nadalje zagovarjal svojega razrednika. — Mi sicer nimamo nič proti temu, da dijaki spoštujejo svojega razrednika, da so mu hvaležni, a vprašam vas: „Zakaj oni slovenski dijaki, ki povzdigujejo tega nemškega profesorja, zakaj oni zavajajo čez slovenske profesorje, zakaj ne spoštujejo njih, ki se res trudijo zanje, ki res delajo v njih korist?“ Odgovor je kaj lahak: „Oni so zaslepljeni; oni mislijo, da je slovenski profesor, ki zahteva od njih znanja, ki je strog z njimi, da je on njihov sovražnik, njih tlačitelj in oni pa, ki se jim hlini, jim da malo učiti, malo zahteva in podpira in izpušča vsakogar, če ga le prosijo, oni da je njihov resnični prijatelj!“ Prijatelji! Slabi vzgojevalci, pedagogi boste! Daleč ste zaslep-

ljeni in še na jako nizki stopnji, če tega sami ne uvidevate. Še slabši ste politiki, če menite, da je oni, ki se vam sladka, dobriča in dela za vas „hipno-navidezno“ dobro, res tudi vaš najboljši prijatelj. Oni, ki pred vami preklinja renegatstvo — ga v resnici pospešuje — on je bil dober vaš vodnik, dobro vas je vodil in kakor tudi uvidevamo, dosegal svoje cilje. „Namen posvečuje sredstva!“ Saj mu je tudi slovenska narodna pesem blago donela pri zidanju mostu do Adrije. — Ali uvidevate, prijatelji tretjeletniki, komu ste izročili ono krasno spominsko knjigo, komu ste dali vsak svojo sliko in od koga ste prejeli sliko „v spomin“? Ali uvidevate, kdo je točil pred vami solze ginjivosti? No, če tega ne uvidevate sedaj, boste videli tedaj, ko boste stopili prvič samostojno na šolski oder pred svoj razred in boste rekli: „Tu je nekaj, tu nič in tu premalo!“ — Vzeli boste lepo knjigo v roke in boste študirali — „knjiga bo vaš najboljši prijatelj!“ Tako prijatelj! To iz mnogih virov, v prid slovenskemu narodu in učiteljsstvu; dovolj č-a-a je trpelo slovensko učiteljsko pomanjkanje. Da pa oni g. profesor, ki pred vami proklinja renegatstvo, v resnici to pospešuje, naj se spomni g. prof. sklepa matur zadnjih dveh let in onih dveh ovčič, ki sta pribežali — ali jih je sam pozval — k njemu prosit ga službe — seveda kot k zaupnemu prijatelju, ker spoznala sta ga šele potem, ko sta odhajala od njega —! Kdo je bil oni, ki jih je nagovarjal k renegatstvu; kdo oni, ki jim je obljubljal službe le pod pogojem, da zataje samega sebe, da zataje svoj materin jezik? Gospod nadzornik! „Slovenec“ — „Ali morajo res samo nemški profesorji imeti tak nastop, ki pridobiva?“ — In oni album, ki ste mu ga izročili prijatelji; zdi se nam, da ga bo nesel na isti žrtvenik, kamor je hotel nesti poštenje onih dveh tovarišev in rekel bo: „Glej, to je moje delo, to ti poklanjam! — Prejmi, o blažena Südmärka!“ Delite torej, prijatelji, spoštovanje, hvaležnost in vdanos med vse profesorje, ne dajte enemu vsega, drugim nič, ker: „Ker prijatelja izpoznaš v ognju!“ — Vaš ogenj pa še ni prišel, ampak šele pride, ko nastopite svoj stan. Da pa tudi pri slovenskih prof. ni vse tako kakor bi bilo želeto, to je pri današnjih razmerah ob sebi uveljaviti.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta je darovala Okrajna posojilnica v Litiji 20 K. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Starman Fran iz Matenje vasi; Gruntar Anton z Vrsnega; Ažman Josip in Potočnik Uršula z Breznice; Ivan Stupica iz Dražgoš (5 K); šolsko vodstvo v Lozisah; Bertok Josip iz Lazareta pri Kopru; M. Bajc in J. Sterlekar iz Banjaloke; Leopold Ferjan iz Olševka. Bog plati!

Tovariši in tovarišice, širite „Domače ognjišče“ med starši šolske mladine in „Našo bodočnost“ pa med šoli odraslo mladino.

Mladini. I. zvezek z 8 slikami, spisal Andrej Rapč. Cena 1 K. Po pošti 10 h več. Lično v platno vezan mladinski spis. Založilo „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta. Naroča in kupuje se v „Učiteljski tiskarni“.

Spisi Mišjakovega Julčka. I. zvezek z 11 slikami, spisal Julij Slapšak. Cena lično v platno vezani knjigi 1 K; s pošto 10 h več. Rapetov I. zvezek je že vezan, Slapšakov je pa pravkar pri knjigovozu. Oba gospoda pisatelja sta izročila rokopis „Učiteljskemu konviktu“ brezplačno, zato sta obe knjigi kar najlepše opremljeni. To jih bo vesela naša mladina! Zato le pridno po njih. Naročata se v Učiteljski tiskarni.

Koncert na korist učiteljskemu konviktu bo priredilo Kranjsko okrajno učiteljsko društvo pod vodstvom tov. V. Rusa. Tako je prav!

Par pobožnih. V Švihovu je zapovedal občinski predstojnik učiteljskemu, da mora ob prostih dnevih moliti s šolskimi otroci ob 3. popoldne in da mora biti v prošnjih dneh otrokom za zgled. In ta „stebec pobožnosti“ je bil nekaj tednov pozneje uradno suspendiran od svojega mesta, ker ga je državno pravdnštvo začelo zasledovati zaradi krive prisage. — V Kolodeju na Češkem je ukradel 14letni Fr. Bureš muzikantom 40 K in prve 4 K je izdal na ta način, da je dal domačemu kaplanu za mašo-zadušnico za svojega očeta. Tudi čin pietete! — V ženskem samostanu v Sternbergu se je zgodil l. 1908. sledeči čudež: Sestra Jožefa je imela že jako dolgo neozdravljiv abces na levem palcu, in najboljši zdravniki niso mogli pomagati. Ona pa je končno z zaupanjem ovila palec s podobico praškega Jezuščka in je ozdravela. Tako pripoveduje mesečnik, ki ga izdajajo prečastiti očeti na Sv. Hostinu. Mogoče bi se dalo kaj takih radikalnih sredstev uporabiti pri šolski higieni?

Po „Fr. L. St.“

Kranjski deželni šolski svet je njemu prideljenim trem šolskim nadzornikom določil v nadzorstvo ta-le delokrog: a) Levec: e. kr. učiteljske v Ljubljani in privatno žensko učiteljske pri uršulinkah v Ljubljani in v Skofji Loki; slovenske ljudske šole v ljubljanski okolici, v postojnskem, logaškem, krškem, novomeškem in črnomeljsem okraju. b) Hubadt vse slovenske srednje šole, mestni de-

kliški licej in višjo dekleško šolo v Ljubljani, slovenske ljudske šole v Ljubljani in v kočevskem okraju. c) Belar: nemške srednje šole; privatno žensko učiteljske v Ljubljani in vse privatne nemške šole na Kranjskem.

Pozor, učitelji-naborniki! Pri vojaških naborih imamo učitelji z zrelostnim izpričevalom in dekretom to ugodnost, da nas ne potrdijo v triletno vojaško službo, ampak v nadomestno rezervno. V ta namen mora pa vsak učitelj, ki pride k naboru, do zadnjega februarja vložiti tako-le prošnjo:

Slavno e. kr. okrajno glavarstvo!

Vdano podpisani N. N., rojen l. . . . . v . . . . . je pristojno po svojem očetu v . . . . . politični okraj . . . . . zdaj kot učitelj v . . . . . prosim v smislu §§ 18. in 32. vojnega zakona iz l. 1899. in § 50. vojnih predpisov iz l. 1849. da se me v slučaju, da bi bil potrjen ob naboru l. 1909., uvrsti v nadomestno rezervno. V to svrhu predlagam dekret in zrelostno izpričevalo.

V . . . . . dne . . . . . 1909.

N. N.
učitelj.

Brezplačna mesta v morski kopeli v Gradežu. „Deželno pomožno društvo za bolne na pljučih“ razpisuje za tekoče leto šest prostih mest v morskem hospiciu v Gradežu. Pravico do teh mest imajo skrofulozni kakor sploh slabotni in malokrvni, k skrofulozni nagnjeni otroci iz Kranjske izven Ljubljane. Kopeli trajajo šest tednov; sprejemajo se le otroci od 6. do 12. leta. Z dokazili o ubožnosti in z zdravniškimi izpričevali opremljene prošnje je vložiti do 1. maja t. l. na predsedstvo „Deželnega pomožnega društva za bolne na pljučih“ v Ljubljani. Zdravniška izpričevala naj se kolikor mogoče ozirajo na zdravstvene razmere dotične rodovine sploh.

Milo slovenstvo v korist. Poročali smo že, da je stopila družba sv. Cirila in Metoda v zvezo z narodnima tvornicama mila, s Fockom v Kranju in Gabrščekom v Gorici. Danes moremo javiti, da je dala ta zveza naši družbi že 200 K, ki jih je poslal g. Andr. Gabršček Rojaki, uporabljamo predvsem drugim tisto blago, ki donša gmotno podporo za obrambo slovenstva! — Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. Avgust Ničman nekaj starega denarja. Hvala! Priporočamo, da se pregleda po vseh hišah razne zaprašene prostore, dobijo bi se gotovo mnogo starega denarja, ki tam plesni, a družba bi ga dobro uporabila domovini v korist. Lamsko leto je prejela naša družba za tak denar okolo 30 K.

Šesti sestanek trgovskih in obrtniških vajencev je priredilo učiteljsko meščanske šole v Krškem v nedeljo, dne 21. t. m. Strokovni učitelj tov. Makso Hočevar je nadaljeval predavanje o elektriki. Vsebina tega poljudnega predavanja je bila po priliki tale: 1. opis in razkazovanje različnih galvanskih členov (Voltov, Danielov, Bunsenov, Grovejev, Smeejev in Leclanchejev člen). 2. Iz po-ameznih členov sestavljamo galvanske baterije, ki dajejo mnogo močnejši tok nego posamezen člen. 3. Svetlobni in toplotni učinki galvanskega toka. Zarenje tenke žice. Žarnica in obločnica. 4. Proizvajanje električnega toka z dinamo strojem. 5. Električna gonila (motorji). Cestna železnica. 6. Brzlični brzojav in Röntgenovi žarki. Pomen poslednjih v kirurgiji. — Predavatelj je imel na razpolago vse potrebne naprave in je stvar tej stopnji primerno poljudno razložil. Da so ga mladi poslušalci pozorno poslušali, mi ni treba posebe opominiti, saj je predmet samobesni velezanimiv in aktualen. — Po predavanju je bila telovadba.

V Žetalah pri Rogatecu se je vršil 18. t. m. poučen tečaj „Zveze narodnih društev“, ki je krasno uspel. Vodil je tečaj predsednik „Zveze“ tov. Pesek, predavala sta tov. A. Ogorelec o košarstvu kot domači industriji in g. Prekoršek o narodni ideji. Obe predavanji so poslušalci — ki jih je bilo vkljub delavniku jako mnogo — z velikim zanimanjem poslušali, in živahen razgovor potem je pričel, da so zlasti zrna predavateljev padla na rodovitna tla. — Potem je priredilo „Kmetijsko bralno društvo“ veselico s petjem, godbo in gledališko predstavo, ki je vse izborno uspele. Največ zaslug za to prireditev ima učiteljsko žetalsko, posebno pa nadučitelj tov. Sotošek. Le tako vrlo naprej!

Od Sv. Lucije nam poročajo: Za potovalno ljudsko knjižnico tol. učiteljskva so darovali dosedaj: Prijatelj Josip in Grabovem 53 različnih knjig. Kašča Franc v Tolminu 3 knjige in Mikuž v Logu 1 knjigo. Hvala! Kdor misli še kaj darovati naj stori to čimprej, da odbor izvrši sklep.

Z ljubljanske vadnice. Definitivnim vadniškim učiteljem je imenovan Viktor Jaklič. — Pavla pl. Benzenbergova je pomaknjena v VIII. razred.

Umril je v ponedeljek na Gočah pri Vipavi tamčnji učitelj Anton Bezeg. Pokojnik je nekoliko časa služboval tudi na Primorskem, med drugim v Borštu pri Trstu. Star je bil 34 let. Vzrok smrti — jetika. R. i. p.!

Poročil se je nadučitelj v Ročinu, Ivan Kunc z gđ. Pavlo Berbučevo od Sv. Križa. Čestitamo!

*) Pri nas kupuje vse knjige vsem otrokom okrajni šolski svet, kar je edino prav.